

Frivilligundersøgelsen

2021

“Det gør en verden
til forskel”

Frivilligundersøgelsen 2021: ”Det gør en verden til forskel”

Marts 2022

Udgivet af:

DRC Dansk Flygtningehjælp

Borgergade 10, 3.sal

1300 København K

Mail: drc@drc.ngo

Hjemmeside: <https://drc.ngo/frivillig>

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Formål	4
2. Sammenfatning	5
3. Metodiske greb og overvejelser	8
3.1 Udvalgelse af deltagere	9
3.2 De deltagende frivillige	9
4. Værdien af den frivillige indsats	11
4.1 Få nytilkomne flygtninge i kommunerne - fortsat behov	12
4.2 Betydning af mødet med de frivillige	12
4.3 Fra bruger til frivillig	14
4.4 Hverdagsrådgivning	16
4.5 Lektie- og sproghjælp	17
4.6 Netværkspersoner- og familier	18
4.7 Det sociale	20
5. Støtte til kvinderne i de frivillige aktiviteter	22
5.1 Kvindernes vej til arbejdsmarkedet	23
5.2 Uddannelsesbaggrund og manglende dansk kundskaber	24
5.3 Barsel og kulturelle forhold	26
5.4 Endeløs række af praktikforløb - "De bliver trætte efter 7. jobpraktik"	27
5.5 Kendskab til rettigheder	29
6. Børn og unge i de frivillige aktiviteter	31
7. COVID-19	34
7.1 Marts 2020	34
7.2 Det muliges kunst: Aktiviteter under COVID-19	35
7.3 Færre frivillige: COVID-19 eller generationsskifte?	37
7.4 Kontakt til målgruppen	39
8. Anbefalinger og opmærksomhedspunkter	41
8.1 COVID-19	41
8.2 Kvinder og beskæftigelse	41
8.3 Børn og unge	42
8.4 Viden	42
8.5 Andet	43

1. Formål

Som et led i DRC Frivilligs dokumentationsstrategi, har en medarbejder fra DRC Frivillig gennemført fem fokusgruppeinterviews med i alt 30 frivillige i DRC Dansk Flygtningehjælps frivillignetværk i efteråret 2021. Fokusgruppeinterviewene havde til formål at indhente viden om:

- Hvordan de frivillige har oplevet Corona-nedlukningerne i 2020 og 2021, og hvilken påvirkning det har haft for deres frivillige indsats og kontakt til målgruppen.
- Hvilken værdi de frivillige oplever ved den frivillige indsats.
- Kvinderne som deltager i de frivilliges aktiviteter og deres behov. Herunder hvilke barrierer de frivillige oplever, der kan være i forhold til kvinders deltagelse på det danske arbejdsmarked.
- Hvilke aktiviteter de frivillige har med børn og unge, og om de har et særligt fokus på fritids- og foreningslivet. Desuden om det er de frivilliges oplevelse, at de børn og unge de er i kontakt med, er aktive heri.

Fokusgruppeinterviewene blev gennemført, mens der var udsendt en elektronisk survey med samme fokusområder til alle 6447 frivillige.

2. Sammenfatning

Undersøgelsen dokumenterer, at den frivillige indsats har været særligt udfordret de seneste to år grundet COVID-19 og dertilhørende nedlukninger. Frivilligrupperne har primært fokus på at genåbne deres aktiviteter, genoprette kontakten til brugerne og rekruttere nye frivillige. COVID-19 har ifølge de frivillige fremskyndet en uundgåelig udvikling i kraft af et generationsskifte blandt de frivillige. COVID-19 medførte ikke udelukkende udfordringer, men også muligheder i form af udvikling af online lektie- og sproghjælp, telefonisk hverdagsrådgivning, gentænkning af kontakten til målgruppen og mulighed for at deltage i flere kurser hos DRC Frivillig virtuelt.

I forhold til værdien af den frivillige indsats, så kan undersøgelsen dokumentere, at der er en del sammenfald med Frivilligundersøgelsen fra både 2017 og 2019. De frivillige oplever, at der er en stor værdi i, at deres tilbud er så fleksible og derfor imødekommer flere forskellige behov på et fundament af medmenneskelig anerkendelse. Derudover opleves det som utrolig meningsfuldt, at flere flygtninge går fra at være brugere til frivillig. Flere af de deltagende frivillige i undersøgelsen har selv flygtbaggrund, og det blev tydeligt, hvordan flygtninges involvering i DRC Frivilligs tilbud er med til at sikre

relevans, tillid, tryghed og inspirere andre flygtninge til at benytte de frivillige tilbud og til på et senere tidspunkt selv at melde sig som frivillig. Derudover bliver Hverdagsrådgivningen beskrevet som uundværlig, og lektie- og sproghjælp som betydelige indsatser, hvor flere melder tilbage med gode resultater i både skolen og på videregående uddannelser, hvor flere af eleverne bliver beskrevet som mønsterbrydere. Netværks-personer- og familier er ligeledes en indsats, som fortsat bibringer værdifulde relationer, og det sociale islet i flere af gruppernes aktiviteter skaber stor værdi og modvirker isolation.

Det fremgår af undersøgelsen, at de kvinder, de frivillige er i kontakt med, enten er i gang med deres danskuddannelse, VUC, erhvervsuddannelse, videregående uddannelse, er uddannelsessøgende, i praktikforløb, i beskæftigelse eller på barsel. En frivilliggruppe har en samtalecafé målrettet kvinder, der er langt fra arbejdsmarkedet. De frivillige støtter kvinderne i deres vej til beskæftigelse med blandt andet job- og praktiksøgning, CV, netværk, inspirationsoplæg, deltagelse i møder med kommunen og praktiksteder. Derudover er der flere indsatser i DRC Frivillig, som ikke er beskæftigelsesorienterede, men som har indflydelse på kvindernes vej til arbejdsmarkedet, som lektiehjælp, sproghjælp, udvidelse af netværk, kendskab til rettigheder og hverdagsrådgivning. Undersøgelsen dokumenterer, at de frivillige identificerer en række barrierer for kvinder med flugt- og etnisk minoritetsbaggrunds deltagelse på det danske arbejdsmarked. De centrale udfordringer omfatter manglende danskkundskaber, uddannelsesbaggrund, barsel, kompleksiteten i kulturelle forhold og det, der af frivillige, opleves som endeløse praktik- og løntilskudsforløb. Undersøgelsen viser, at det kræver et øget fokus på disse udfordringer, fremfor udelukkende kun at fokusere på social kontrol og manglende motivation, som mulige barriere til at få flere kvinder med etnisk minoritets- og flugtbaggrund i beskæftigelse. Herudover kræves der et øget fokus på de kvinder, som har været i Danmark i længere tid, som endnu ikke har fået den rette støtte til det danske sprog, kendskab til deres rettigheder og som savner et større socialt netværk. Det kræver en mere ihærdig støtte, som skal forstås bredt, som omhandlende blandt andet hverdagsrådgivning, sprogtræning, at indgå i sociale fællesskaber og få udvidet sit netværk. Flere af de frivillige opfordrer til et forstærket fokus på danskundervisning, praktikpladser som leder til reel beskæftigelse, et øget lokalt samarbejde mellem virksomheder og kommunen ift. ambitionen om at få flere kvinder med flugt- og etnisk minoritetsbaggrund i beskæftigelse og mere fleksible jobmuligheder for kvinder med et begrænset sprog og uddannelsesbaggrund. Derudover blev der rejst en bekymring for kvindernes danskkundskaber, når de er på barsel, da det var flere af de frivilliges indtryk, at det har en negativ indflydelse herpå.

Deltagerne i undersøgelsen var primært frivillige i aktiviteter for voksne. Størstedelen har oplevelsen af, at de børn og unge, de er i kontakt med, er aktive i fritids- og foreningslivet. De frivillige har blandet andet støttet børn og unge i at tilmelde sig en

fritidsaktivitet, inddraget forældrene og hjulpet med at finde økonomiske støttemuligheder. Under et af interviewene gav de frivillige udtryk for, at skolerne i højere grad skal have fokus på børn med flugtbaggrund og sørge for at introducere dem til fritids- og foreningslivet. Til dette blev det påpeget, at motivationen opleves som højere, når det er jævnaldrende, der inviterer og introducerer børnene til fritids- og foreningslivet fremfor ældre frivillige. Derudover opleves ensomhed og manglende økonomi som en barriere for aktiv deltagelse i fritids- og foreningslivet.

Afslutningsvist vil der blive oplyst de anbefalinger og opmærksomhedspunkter, de frivillige har givet udtryk for i interviewene, og som DRC Frivillig med fordel kan inddrage i udviklingen og forbedring af den frivillige indsats. Anbefalingerne omfatter blandt andet, at de frivillige skal støttes i at rekruttere flere frivillige efter COVID-19 og et fremskyndet generationsskifte, og at målgruppen skal gøres opmærksom på, at frivilliggruppernes tilbud er genåbnet. Derudover blev det under COVID-19 tydeligt, hvordan det er muligt i højere grad at oversætte materialer og vigtige informationer på forskellige sprog. Dette blev fremhævet af de frivillige, som noget der bør fortsætte fremadrettet. I forhold til at støtte kvinder med etnisk minoritets- og flugtbaggrund i deres vej mod beskæftigelse, anbefaler de frivillige, at DRC Frivillig undersøger, hvordan frivillige kan indtænkes som et element i et øget og forstærket samarbejde mellem kommunen, sprogcentre, virksomheder og kvinder med etnisk minoritets- og flugtbaggrund. Derudover at hverdagsrådgivning, sprog- og lektiehjælp og sociale aktiviteter også kan forstås, som aktiviteter der støtter kvinderne i deres vej mod beskæftigelse. Det blev også tydeligt i undersøgelsen, at DRC Frivillig skal gøre mere opmærksom på DRC's tilbud om støtte til kontingent gennem Fritidspuljen og fortsat sikre brobygning til fritids- og foreningslivet gennem DRC's Fritidsindsats. Ydermere blev det efterspurgt, at DRC Frivillig i højere grad formidler eksisterende viden og fakta på flygtninge- og integrationsområdet til de frivillige, afholder flere online kurser, afholder familiesammenføringskurser og sikrer et øget kendskab til relevante projekter og indsatser i DRC Frivillig. I forhold til det dalende antal nytilkommende flygtninge i Danmark, så blev det efterspurgt, at DRC Frivillig deler vores egne overvejelser omkring fremtiden. Det er vigtigt at tilføje, at denne undersøgelse blev gennemført før de evakuerede afghanere og congolesiske kvoteflygtninge kom til Danmark samt før krigen i Ukraine brød ud. Til slut, så dokumenterer undersøgelsen en stor værdi i, at flere brugere bliver frivillige, og DRC Frivillig skal forsat understøtte denne udvikling.

3. Metodiske greb og overvejelser

Den kvalitative del af Frivilligundersøgelsen er gennemført som fokusgruppeinterview, hvortil der blev udviklet en semistruktureret interviewguide i samarbejde med en medarbejder fra Viden og Udvikling i DRC Integration. Undersøgelsen er gennemført som fokusgruppeinterviews for at få så mange forskellige perspektiver og refleksioner på de forskellige temaer, som muligt. Fokusgruppeinterviews gav os muligheden for at skabe et dynamisk refleksionsrum med de frivillige, hvor der var plads til at dele både erfaringer og holdninger. Flere frivillige gav til slut udtryk for, at det var meget lærerigt at høre de andres oplevelser og erfaringer, som der ikke altid bliver sat tid af til, i en ellers travl hverdag på tværs af aktiviteterne. De fem fokusgruppeinterview blev gennemført i perioden fra den 12. oktober 2021 til den 9. november 2021.

Fokusgruppeinterviewene er gennemført af en medarbejder fra DRC Frivillig. Fordele her ved er, at interviewerens besidder faglig viden i forhold til DRC Dansk Flygtningehjælps frivillige indsats, og derfor har gode forudsætninger for at stille uddybende spørgsmål og perspektivere svar til eksisterende viden. En ulempe kan være, at de

frivillige føler, at de skal holde sig tilbage i forhold til meninger og oplevelser, da de sidder med en repræsentant fra DRC, men dette var ikke interviewerens oplevelse.

Deltagerne i fokusgruppeinterviewene er anonyme, så citaterne vil derfor stå uden afsender. Alle interviewene er optaget, transskriberet og tematiseret.

3.1 Udvalgelse af deltagere

For at sikre geografisk spredning, blev der foretaget et fokusgruppeinterview i hver region. De regionale frivilligfaglige konsulenter udvalgte frivilligrupper ud fra deres indgående kendskab og samarbejde, og det resulterede i frivilligrupper i Aalborg, Aarhus, Gentofte, Kolding og Rønne. Herefter var det i fire af frivilligrupperne enten den lokale forperson eller et bestyrelsesmedlem, som udvalgte og indkaldte de frivillige til interview. Fordelen herved er, at vedkommende har et personligt kendskab til de frivillige, som gør det lettere at rekruttere ud fra oplyste temaer og sikre et reelt fremmøde. En ulempe kan være, at det ikke er helt transparent, på hvilken baggrund de frivillige er udvalgt, og hvorvidt det er på baggrund af personlige relationer. I den fjerde frivilligruppe var det en ansat frivilligkoordinator, som inviterede de frivillige, og det endte udelukkende med at blive medlemmer af bestyrelsen, eftersom de kort forinden havde været ramt af endnu en nedlukning pga. Corona.

Det var forskelligt, hvorvidt deltagerne var frivillige i samme aktivitet eller kendte hinanden mindre godt. Det var et krav, at den pågældende frivilligruppe ville kunne deltage med minimum to personer med flugt- eller etnisk minoritetsbaggrund. Dette blev stillet som et kriterium for at garantere så mange forskellige perspektiver på temaerne som muligt.

Selvom de frivillige kendte til temaerne i forvejen, kunne man med fordel til fremtidige undersøgelser gøre det til et krav, at de deltagende frivillige beskæftiger sig med fx at støtte kvinder i deres vej til beskæftigelse eller støtter børn- og unges deltagelse i foreningslivet for at indhente flere konkrete erfaringer. Flere af de frivillige ser ikke sig selv som nogle, der beskæftiger sig direkte med det overstående, men det blev dog tydeligt undervejs i fokusgruppeinterviewene, at de frivillige gennem flere aktiviteter beskæftiger sig indirekte hermed.

3.2 De deltagende frivillige

I alt har 30 frivillige deltaget i de 5 fokusgruppeinterviews. De frivillige er involveret i en bred vifte af aktiviteter, hvor de hyppigste er hverdagsrådgivning, lektiehjælp, samtaletræning, netværksfamilie og tolkning. Derudover driver de enkelte frivilligrupper en

række forskellige aktiviteter som rummer blandt andet:

- Cykelkursus
- Madklubber
- Støtte til IT
- Sociale aktiviteter og enkeltstående arrangementer
- Jobklub
- Udflugter
- Oplysnings- og debatarrangementer
- Kompetencegivende foredrag for forældre

Det var forskelligt, hvilken rolle de frivillige havde i frivilligruppen. Det kunne være alt fra "menig" frivillig til forperson i den pågældende forening. Herimellem var der blandt andet bestyrelsesmedlemmer, ad-hoc frivillige, administrative frivillige, koordinatorer og kasserer. I flere tilfælde havde de frivillige flere forskellige kasketter på, og så ikke sig selv som tilknyttet en enkelt aktivitet. Dette blev især observeret hos de frivillige som var medlemmer af bestyrelsen. I alle frivilligrupper, der er drevet som en forening, har en eller flere af deltagerne været bestyrelsesmedlemmer, dvs. at de kan være mere toneangivende i den enkelte frivilligruppe. I flere af aktiviteterne havde frivilligrupperne lokale samarbejder med blandt andet Frivilligcentre, boligsociale foreninger, sprogcentre, SFO-tilbud og folkeskoler. De deltagende frivillige er i gennemsnit frivillige 1-2 gange om ugen, men i én frivilligruppe gav forpersonen og et bestyrelsesmedlem udtryk for, at deres frivillige indsats nærmest var som en fuldtidsstilling.

De frivillige er bredt repræsenteret i forhold til alder, dog er der en overvægt af midaldrende frivillige, som er gået på pension. Heraf kunne det observeres, at flere havde faglig baggrund som undervisere. Kønsfordelingen er 19 kvinder og 11 mænd. Denne kønsfordeling afspejler omtrent kønsfordelingen i frivillignetværket, som ifølge DRC Frivilligs database udgøres af 66,9 % kvinder, 32,9 % mænd og 0,2 % med en anden kønsidentitet¹. 11 ud af de 30 frivillige fortalte, at de har flugtbaggrund. De deltagende frivillige havde mellem 6 måneder og op til 20 års erfaring i DRC Frivillig.

¹ Frivilligundersøgelsen 2021- Resultat af survey blandt frivillige.

4. Værdien af den frivillige indsats

Et centralt spørgsmål, som denne undersøgelse skal afdække, er, hvordan de frivillige oplever deres frivillige indsats betydning for flygtninge og etniske minoriteter. De frivilliges besvarelser har et tæt sammenfald med den tidligere Frivilligundersøgelse fra 2019, hvor besvarelserne centrerede sig omkring temaerne: fleksible frivillige tilbud, hverdagsrådgivning, lektiehjælp og samtaletræning og anerkendelse og humanisering. De fleksible frivillige tilbud er igen noget, som bliver fremhævet som særligt givende for målgruppen, da de frivillige er i stand til at imødekomme flere forskellige behov. Desuden er noget af det centrale, som går igen på tværs af frivilligrupperne, grundtanken om at møde mennesker, hvor de er. De frivillige beskriver det således:

“ Jeg tænker, at noget af det, vi kan bidrage med, er at møde mennesker med venlighed. [...] Og det er jo også en værdi i sig selv. Så er det jo meget forskelligt, hvad vi kan bidrage med. Nogle kommer jo for at tale med nogen og sidde og hyggesnakke og gøre ved. Det er jo også meget velkomment. Andre kommer så med nogle hårdere faglige ting, de skal have hjælp til. Det er jo så hele spektret.”

“ Vi bliver sådan ligesom en eller anden form for base – kontakten til det danske samfund.”

“ Det er vel egentlig grundlaget i alt vores arbejde, at vi mødes på lige fod.”

“ Vi skal være med til at få dem til at integrere sig i samfundet, hvor de selv kan stå på deres egne ben.”

En af de frivillige beskriver helt kort den frivillige indsats som at: “Det gør en verden til forskel.”

4.1 Få nytilkomne flygtninge i kommunerne - fortsat behov

Inden for de seneste år har Danmark ikke modtaget nær så mange nytilkomne flygtninge, som vi har set tidligere. Dette giver flere af frivilligrupperne udtryk for, at de kan mærke i deres tilbud, hvor hovedfokus ikke længere er på modtagelse af nytilkomne flygtninge. Flere af de deltagende frivillige påpeger, at det ikke er, fordi behovet for deres aktiviteter ikke længere er der, men at behovet har ændret sig:

” Der kommer ikke så mange nye flygtninge. Men de flygtninge, der er her, har måske nogle andre behov, de skal lige se os igen. At vi rent faktisk er her. Jeg tror det betyder meget, at vi bliver synlige igen.”

“ Det er jo udviklingen, der har gjort det. Der er jo rigtig mange, der har fået arbejde, bil og kørekort. Men så kan der måske opstå nogle nye behov.”

“ Behovene har ændret sig. Der kom jo 800 i 2015 til vores kommune, og så 500-600 årene efter. Jeg kan huske, jeg har hjulpet så mange med, hvad girokort er for noget, og nu sidder folk med egne frisørsaloner.”

4.2 Betydning af mødet med de frivillige

Flere af de deltagende frivillige har selv flugtbaggrund og kan huske, hvilken uundværlig betydning frivillige har haft for deres start på et nyt liv i Danmark. En af de frivillige fortæller, hvordan han hjælper en del unge med flugtbaggrund, som er i den selv-

samme situation, han selv befandt sig i, da han var ny i Danmark for et par år siden. De har alle fortalt ham, hvor glade og taknemmelige de har været for at møde de frivillige, og at de har haft brug for den hjælp og støtte, de kunne tilbyde inden for både sprogtræning, rådgivning og vejledning ift. rettigheder og muligheder på arbejdsmarkedet. I et andet fokusgruppe-interview deler en frivillig hendes oplevelse af, hvilken betydning mødet og støtten fra frivillige fra DRC havde for hende og hendes familie. Her blev den frivillige tæt knyttet til to lektiehjælpere i den lokale lektiecafé:

“ Jeg kom til Danmark i 2003 [...]. Så skulle DRC jo hjælpe mig og min familie. Vi fik lektiehjælp og alt sådan noget [...]. Jeg startede i 3-4. klasse og kunne kun sige hej og havde aldrig gået i skole. Og så hjalp de mig meget, også når folkeskolelæreren slet ikke havde forståelse for mig som person, eller min kulturelle baggrund eller noget som helst. Så var der mine lektiehjælpere x og y, som var så søde og støttende. Hver gang min lærer sagde: 'Det kan du sikkert ikke klare', så sagde de: 'Kan du ikke det?', og så kunne jeg godt. Nu er jeg jurist, så det gik godt! Men det var bare det med, at de troede på mig og lærte os systemet. På et eller andet tidspunkt begyndte det lige så stille at tippe. For de blev ældre og ældre, så var det jo os, der besøgte dem - som et decideret venskab. Sådan er det stadig den dag i dag. De kommer stadig [...]. Det er 18 år nu. Så det har på alle måder været en fuld cirkel. [...] Det har jo ændret mit liv. Det var simpelthen et enkelt menneske, som troede på mig. Som gad at se mig. Og for mine forældre er det jo det netværk, de har nu.”

Den frivillige påpeger, at det var sværest for hendes forældre at komme til Danmark og blive en del af det danske samfund, og at det derfor var særlig værdifuldt for dem at blive en del af de frivilliges liv. En tredje frivillig deler ligeledes den store betydning, som mødet med de frivillige har haft for hendes liv, da hun kom til Danmark i 2016. Hun beskriver, hvordan hun havde det meget svært i starten, da hun netop var blevet skilt fra sin mand, og deres 3 børn fortsat boede i hjemlandet. Hun blev anbefalet af en ven at besøge DRC Frivilligs lokale tilbud. Her fik hun hjælp til sprog, lektier og meget mere:

“ Jeg mødte x [en frivillig]. Han hjalp mig meget. I starten hjalp jeg med kaffe, hvis der kom mennesker. Bagefter fik jeg hjælp med lektier og papirerne fra kommunen. Jeg fik lidt energi, og så gik jeg i gang. Lige pludselig, så gik jeg til VUC med fjernundervisning, så frisørskolen og nu har jeg min egen salon. Jeg fik rigtig meget energi, og jeg siger mange tak til de frivillige. Jeg er rigtig glad for at være frivillig.”

En anden frivillig beskriver, hvordan han og hans families møde med den lokale frivilligruppe blev deres indgang til lokalsamfundet. Han fortæller, hvordan det var en enorm hjælp og støtte at have et sted at søge hen og stille spørgsmål, når alting var nyt. Derudover blev det af flere nævnt som værdifuldt at blive genkendt på gaden.

4.3 Fra bruger til frivillig

Et centralt fokusområde hos DRC Frivillig har de seneste år været, hvordan de frivillige bedst muligt kan bakke op om flygtninges frivillige engagement, og dette har bl.a. resulteret i en række udgivelser til frivillignetværket². Frivilligundersøgelsen fra 2019 “Med frivillige går det hurtige” undersøgte, hvordan frivillige forholder sig til og arbejder med at inddrage flygtninge i både løsningen af sager, problemstillinger og lektier, de søger hjælp til, men også inddragelse i frivilligruppens praktiske opgaver og beslutninger. Dette var ikke et særskilt fokusområde i årets frivilligundersøgelse, men efter som flere af de frivillige selv har flugtbaggrund, så opstod det som et væsentligt emne under fokusgruppeinterviewene. Det er DRC Frivilligs oplevelse at flygtninges øgede involvering er med til at sikre relevante tilbud, tillid og inspirerer andre flygtninge til at benytte de frivillige tilbud og til selv at melde sig som frivillig. I et af fokusgruppeinterviewene deltog 8 frivillige, hvoraf 5 havde flugtbaggrund³. Dette vakte stor glæde hos bestyrelsens forperson:

“ Det er rart at sidde her i dag, når du ser dig omkring. Jeg har det så godt med, at en stor del af vores frivillige er dem, der startede som brugere og på et tidspunkt når dertil, hvor de gerne vil være frivillige. Dem har vi godt nok mange af.”

De frivillige tillægger det en stor betydning, at der er frivillige, som mestrer flere sprog og kan agere tolk, men også nogen som selv har haft oplevelsen at være ny i Danmark:

“ Og mange frivillige med såkaldt, anden etnisk herkomst, kan hjælpe os med sprog. Jeg tror også, det betyder noget, når der kommer flygtninge i caféen, at man møder nogle, som er så godt integreret, så de faktisk er frivillige her.”

“ Det er sådan set også dejligt, at man kan forstå dem der kommer her, for jeg har selv været på deres plads for 33 år siden, da jeg kom til Danmark. Jeg kender følelsen af at stå i et land, hvor man ikke

² Flygtninge som frivillige 2018, Hjælp til selvhjælp i praksis 2021.

³ Ifølge status- og slutrapporten fra 2020 udgør den samlede andel af frivillige med ikke-vestlig baggrund cirka 10 % i DRC's frivillignetværk heriblandt frivillige med flugtbaggrund.

kan forstå dansk eller ikke kender nogen, som man kan få hjælp fra. Dengang vidste jeg ikke engang, at der eksisterede sådan et tilbud. Jeg kunne godt have brugt det dengang [...]. Man er næsten helt handicappet, når man ikke kan sproget.”

En af de frivillige fortæller, hvordan nyttilkomne flygtninge fortæller ham, at de finder en stor tryghed i at komme i de frivillige tilbud, når han er der, da han kan hjælpe med at oversætte, hvis de har nogle sproglige usikkerheder. En anden frivillig fortæller, hvordan hun selv startede som bruger, og hvordan det udviklede sig:

“ Første gang jeg kom i frivillighuset var i 2017. Sammen med andre flygtninge havde jeg brug for hjælp. Der er mange mennesker her, som har hjulpet mig [...]. Bagefter, da jeg har været her, og jeg blev lidt bedre til dansk, så havde jeg stadig brug for hjælp, men jeg hjalp også andre mennesker. For der kommer nogle mennesker her, hvor dansk ikke fungerer for dem. Jeg tolker for dem. Derefter blev jeg frivillig her, og jeg hjælper med at læse til test og tolker, og bagefter hjælper jeg dem også med pas, opholdstilladelser – alt muligt.”

Udover at den frivillige hjælper med alt fra tolkning til hverdagsrådgivning, er hun også tiltrådt bestyrelsen for et par år siden. En anden frivilliggruppe kan med glæde se, hvordan elever, de tidligere har hjulpet i deres lektiecafé, nu selv er frivillige:

“ Vi kan se, vi har gjort et rigtig godt stykke arbejde. Vi kan se, at børnene som startede for 13 år siden, i dag er færdige med folkeskolen, gymnasiet, og de er i gang med universitet. Nu er der nogen af dem, som faktisk begynder som frivillige.”

4.4 Hverdagsrådgivning

Som stærkt fremhævet i Frivilligundersøgelsen fra 2019, så er støtten, som relaterer sig til hverdagsrådgivningen, igen en af de indsatser, som de deltagende frivillige enstemmigt nævner, når snakken falder på værdien af den frivillige indsats. Ifølge den årlige afrapportering, som DRC gennemfører i frivillignetværket, så var hverdagsrådgivningen et af det mest besøgte tilbud i 2020. Der er flere af de deltagende frivillige, som fremhæver den uundværlige støtte, som hverdagsrådgivningen yder. I 2021 oplevede de frivillige, hvordan flere syriske flygtninge fra Damaskus-regionen stod til at få inddraget deres opholdstilladelser, hvilket blev yderligere kompliceret af Corona-nedlukningen. Det medførte, at flere flygtninge havde brug for støtte, da de blev indkaldt til samtaler med myndighederne, og der var problemer med tidsfristerne.

“ Der er jo ingen tvivl om, at vejledning hjælper mange ud af akutte problemer, som er meget alvorlige. Det er helt essentielt, at de får noget vejledning.”

“ Det er jo utroligt, hvad hverdagsrådgivningen omfatter. I min høje alder er man blevet ekspert i knallertafgift, selvangivelser og skattefradrag for kørsel, og jeg ved ikke hvad. Det er utroligt. Jeg oplever det selv som utrolig givende. Jeg har også konkret kunnet hjælpe folk med det ene, det andet og det tredje.”

Det går igen på tværs af grupperne, hvordan det er stort som småt, der fylder i hverdagsrådgivningerne, og at det i den lidt tungere ende er fornyelse af opholdstilladelser og familiesammenføringsager, der har fyldt den seneste tid. En frivillig, deler hans oplevelse af, hvordan det har været for ham at starte som frivillig i Hverdagsrådgivningen:

” Man er træt efter – man er på hele tiden – man kunne ikke gøre det uden nogen, der var mere erfarne.”

I et andet fokusgruppinterview fortæller de frivillige om de lidt sværere aspekter af hverdagsrådgivningen:

” I de der situationer, hvor man i virkeligheden ikke kan hjælpe [...], så kan det godt være, man tager noget med hjem alligevel en gang i mellem og tænker over. Det er også frygteligt frustrerende ind i mellem.”

” Hvor finder man motivationen for integrationen, når tidsperspektivet kan være hjemsendelse?”

4.5 Lektie- og sproghjælp

Størstedelen af de frivillige understreger, at deres lektiehjælpsrettede tilbud har en meget synlig effekt i form af gode resultater i både skolen og på videregående uddannelser.

“ Vi kan se, at folk består deres eksaminer. Frivillige der sidder og knokler i dagevis – intensivt. Som har specialiseret sig i det der felt, og de [brugerne] var ikke kommet igennem uden en frivillig indsats. Altså det kan vi simpelthen se.”

“ Vi har nogle børn og unge, der er kommet hos os fra 1. klasse til de er inde i universitetsverdenen, og de havde simpelthen fået det skub hele tiden til at komme videre.”

“ Vi har set forældre, som hverken kan skrive eller læse deres eget sprog, men alle 5 børn, som de har, går på gymnasiet. Mønsterbrydere - dem har vi set rigtig mange af i vores område. Så det er der, vi kan se, at hvis vi ikke var der, så vil det være svært. Vi har sørget for [at der er en] lektiecafe, de får hjælp, men også at de beskæftiger sig med noget andet end at gå på gaden. Vi kan tydeligt se, at vi gør en forskel.”

Dertil tilføjer en anden frivilliggruppe, hvordan der er opstået netværksrelationer ud af deres lektiecafé, hvor de ikke selv har udbudt det som en konkret aktivitet. En anden betydelig aktivitet, som flugter med lektiehjælpen, er sproghjælp. Her beretter de frivillig også om, hvordan de tydeligt kan se en udvikling i brugernes danskkundskaber, og hvilken stor forskel der gør, at de øver det gennem samtale. En frivillig med flugtbaggrund beskriver, hvordan det var vigtigt for ham at have kontakt med danskere for at mestre det danske sprog, og han kan tydeligt se en forskel sprogligt på dem, som har været i kontakt med frivillige og dem, som ikke har.

4.6 Netværkspersoner- og familier

En fjerde central aktivitet er netværkspersoner og netværksfamilier, som de frivillige beskriver, har en helt særlig betydning:

” Der er knyttet utroligt værdifulde relationer, der har fået flygtninge på gled med integrationen.”

“ Så kan jeg også se, at dem, der har en netværksfamilie, de har en meget nemmere integrationsproces. De lærer meget mere om det danske samfund end dem, der går i deres eget, hvad skal man sige, univers af syrere eller eritreere. Det at komme ind til en dansk familie - det åbner altså sindssygt meget for dem.”

De frivillig oplyser, hvordan de støtter med alt fra lektier, dansk, hverdagsrådgivning til at hjælpe med at søge job og finde praktikpladser. En frivillig beskriver, hvordan hun har ageret bisidder til møder med det kommunale og ved praktiksteder. Derudover fortæller flere netværkspersoner, hvordan de har hjulpet voksne eller børnene i en familie med at finde fritidsaktiviteter. Derudover har en netværksfamilie også inviteret på sommerferie. Disse relationer favner bredt, og en af de frivillige beskriver, hvordan han tydeligt har kunne se en positiv udvikling fra relationens påbegyndelse:

“ Jeg syntes, at især faren - fra dengang vi mødtes allerførst til nu - han har godt nok udviklet sig helt vildt fantastisk meget. Både med hans tale. Det var lidt svært [...]. Men qua han har fået det arbejde og er sammen med andre, så er han vokset rigtig meget, og han åbner sig mere og mere. Han har fået selvværd og selvtillid.”

Derudover fortæller en frivillig om, hvordan de som netværksfamilie fungerer som en oversætter for det danske samfund og kan have gode snakke om fx børneopdragelse:

” Noget af det, der er sjovt for os, er at forsøge at forklare dem, hvordan danskere tænker og alle de regler, vi har. Alting er fuldstændig sat i kasser. Men også bare prøve nogle af de ting, helt almindelige ting som at grille i haven eller komme ud til stranden eller sådan nogle ting. Nogle gode snakke - også som voksne. De har jo også bekymringer, fordi det er et noget friere liv, deres teenager lever i Danmark [...]. De er meget stramme i opdragelsen, hvad drenge og piger må. Det er også den der drøftelse med dem.”

Derudover fortæller flere af de frivillige, hvordan netværksrelationerne har udviklet sig til reelle venskaber og familiære forhold.

En frivillig med flugtbaggrund giver udtryk for, at han ville ønske, at han selv var blevet tilbudt en netværksfamilie, da han og hans familie kom til Danmark for mange år siden:

“*Jeg savnede faktisk, da jeg kom til Danmark, en kontaktperson eller familie. Det har vi ikke haft dengang. Så står man alene og skal lære dansk. Hvis vi havde fået nogle kontakter, en familie, så ville det have været rigtig godt [...]. De første 10 år, det var svært for os. Hvem skal introducere mig til det samfund, som jeg er kommet ind i? Der er rigtig mange ubekendte ting [...]. Hvem skal jeg spørge? Jeg kom hjem foran fjernsynet... De er heldige, de nye.”*

4.7 Det sociale

Et andet centralt aspekt, der går igen på tværs af grupperne, er værdien af det sociale i de frivillige aktiviteter.

“*Jeg synes heller ikke, man skal undervurdere det sociale. X er et sted, folk kan komme og hygge sig og få en kop kaffe [...]. Hvis X lige pludselig ikke var her en dag - så ville der være nogle, der virkelig ville føle et tab, som ikke kommer her for at få løst problemer, men simpelthen for at hygge sig med andre.”*

En anden frivillig beskriver, at selvom de oplever, at en del kommer for hyggen, så foregår der en del uformel hverdagsrådgivning og sprogtræning:

”*Der kommer en del kvinder og hyggesnakker, men samtidig er der danskundervisning, og så er der en, der kommer tanke om et brev i e-Boks - der foregår meget, selv når der er hygge.”*

En anden frivillig tilslutter sig dette og fortæller, hvordan flere af kvinderne har fortalt, at de især kommer for det sociale. De frivilliges tilstedeværelse er med til at hindre isolation og ensomhed for nogle af brugerne, og har været med til at udvide deres netværk. Derudover er udflugter og fællesspisninger meget populære aktiviteter, hvor man får gode oplevelser sammen. Det er centralt for alle grupperne, at deres aktiviteter skal være et rart sted at komme, og flere af de frivillige beskriver det som familiært:

“ Og det viser jo også noget om det sammenhold, vi har her, at vi bliver glade for hinanden. Det er rart at være her, og det er så vigtigt, at vi føler, det er rart at være her.”

De frivilligrupper, som har deres egne lokaler, tillægger det en særlig stor værdi, da det betyder, at de har et samlingssted for alle deres aktiviteter, som giver plads til at udtænke flere arrangementer og udvide hinandens netværk.

5. Støtte til kvinderne i de frivillige aktiviteter

Et andet særskilt mål med undersøgelsen var at indhente viden om, hvilke kvinder der deltager i de frivilliges aktiviteter, hvorvidt de er i beskæftigelse eller under uddannelse, og hvilke barrierer de frivillige eventuelt oplever, der kan være, i forhold til kvindernes deltagelse på det danske arbejdsmarked.

“ Nogle er under uddannelse. Det kan godt være en hel del. Så kommer der kvinder med børn, som gerne vil have børnene lidt underholdt, som trænger til en lille pause og til at møde nogle andre kvinder. Så kan der komme nogle for at få hjælp og vejledning.”

Som overstående citat indikerer, så er det de frivilliges oplevelse, at de kvinder, som kommer i deres tilbud, har vidt forskellige baggrunde både i forhold til alder, uddannelsesbaggrund, oprindelsesland og dertil forskellige behov. En del af de kvinder, som de frivillige møder, er enten i gang med deres danskuddannelse, VUC, erhvervsuddannelse, videregående uddannelse, er uddannelsessøgende, i praktikforløb, i beskæfti-

gelse eller på barsel. Flere af frivilliggrupperne afholder aktiviteter, som er målrettet kvinder, såsom kvindegupper, oplysningsarrangementer, kvindefest og samtalecafeer, men størstedelen af aktiviteterne er for alle. Derudover har en af frivilliggrupperne både haft kvindesvømning og børnerytmik for kvinder og deres børn. De frivillige oplever, at en del af kvinderne har fået et større socialt netværk gennem flere af de sociale aktiviteter som fx udflugter og fællesspisninger. Det sociale bliver af flere af de frivillige også beskrevet som en af de centrale årsager til, at kvinderne søger de frivilliges aktiviteter. En af de frivillige fortæller, hvordan de netop har oprettet en samtalecafé målrettet kvinder, som hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse:

“ Det seneste er at vi har oprettet en samtalecafé [...]. Det er kvinder, som kommer, der taler meget, meget lidt dansk efter mange år i Danmark. Som på en eller anden måde ikke rigtig er kommet ud på arbejdsmarkedet, eller som har været der og er så blevet syge og får pension. Det er rigtig fint. Vi har kørt en måned, og jeg glæder mig hver søndag aften til at skulle derud mandag morgen. (..) Det er blevet sådan en udveksling mellem voksne fra forskellige lande. Vi taler sammen om religion, sundhed, sygdom og vi læser sammen.”

En del af de frivillige ser ikke sig selv som værende frivillige med et særligt fokus på at få kvinder med minoritets- eller flugtbaggrund i beskæftigelse. Det, de frivillige yder støtte og hjælp til, tager afsæt i de konkrete behov, som kvinderne kommer med. Derfor er det også væsentligt at have in mente, at en del af de frivillige, som fx yder lektiehjælp og samtaletræning til kvinder, ikke nødvendigvis ser sig selv som frivillige der støtter kvinderne direkte i deres vej til beskæftigelse. Flere af de frivillige beskriver også, hvordan de helt konkret støtter kvinderne i at søge arbejde, skrive CV og bruge deres netværk til at finde praktikpladser mm. I DRC's kvantitative undersøgelse, Frivilligundersøgelsen 2021 - Resultat af survey blandt frivillige, tilkendegiver 599 respondenter, at de har støtte kvinder med flugt- eller etnisk minoritetsbaggrund i at komme i beskæftigelse. Heraf har størstedelen støttet med hjælp til ansøgninger og CV.

5.1 Kvindernes vej til arbejdsmarkedet

Mange af de deltagende frivillige fortæller, at de fleste af de kvinder, som de er i kontakt med, er under uddannelse eller er uddannelsessøgende. Flere af grupperne beskriver, hvordan flere af kvinderne først har taget 9. klasse, og derefter har valgt at læse videre på en erhvervsuddannelse eller teknisk skole, hvor især SOSU-uddannelsen og pædagogisk assistent bliver fremhævet som et attraktivt uddannelsesvalg. Flere af de frivillige påpeger, at det er deres oplevelse, at hvor kvinderne vælger at læse videre, har mændene i højere grad taget ufaglærte jobs.

I en af frivilligrupperne har de for flere år tilbage oprettet en jobklub for flygtninge. Her har de tidligere afholdt et oplæg med særligt fokus på kvinder og deres vej i beskæftigelse. De havde inviteret en kvinde med flugtbaggrund til at dele sine personlige erfaringer med at komme ind på danske arbejdsmarked til inspiration. I jobklubben kan både mænd og kvinder få støtte i deres jobsøgning og planer for fremtiden:

“ Det var dét, jobklubben den skulle, da de var færdige med at læse elregninger osv. til at starte med, så blev der plads til noget ambition.”

De frivillige i jobklubben beskriver, hvordan de tager udgangspunkt i de forudsætninger, som flygtninge kommer med, og at de fokuserer på muligheder som IGU-forløb, samarbejde med job- og integrationshuset, godkendelse af tidligere uddannelse mm. De hjælper både med at udarbejde CV, jobsøgning og med at skrive ansøgninger. En frivilligruppe beskriver, hvordan de har set en positiv udvikling under Corona, hvor flere af de kvinder, som de var i kontakt med, hverken var i beskæftigelse eller i gang med en videregående uddannelse, har fået arbejde i servicebranchen på grund af de øgede hygiejnekrav ifm. COVID-19. Derudover taler flere af de frivillige positivt om forskellige beskæftigelsesrettede indsatser, som er målrettet kvinder med minoritetsbaggrund, hvor der er fokus på at støtte dem på arbejdspladsen både sprogligt og fagligt.

I besvarelserne i DRC Frivilligs spørgeskemaundersøgelse fremgår det, at de frivillige oplever, at der er en lang række barrierer for kvinders deltagelse på det danske arbejdsmarked. Det handler blandt andet om sprog, kulturelle forhold, uddannelsesbaggrund, manglende kendskab til det danske arbejdsmarked, private og personlige forhold, mobilitet, systemet og jobcentre, der opleves demotiverende, urealistiske forventninger hos kvinderne og i jobcentersystemet og mangel på vilje og imødekommenhed på arbejdspladserne. Flere af disse barrierer blev ligeledes omtalt i fokusgruppeinterviewene, og det var især manglende dansk kundskaber, uddannelsesbaggrund, barsel, kulturelle forhold og endeløse praktikforløb, som blev italesat som centrale udfordringer. De vil blive udfoldet nærmere i følgende afsnit.

5.2 Uddannelsesbaggrund og manglende dansk kundskaber

Flere af de frivillige oplever, at kvindernes sproglige niveau i dansk er en barriere for deres deltagelse på det danske arbejdsmarked og i uddannelsessystemet. Om en samtalecafé for kvinder fortæller en frivillig, hvordan alle kvinderne er danske statsborgere, har boet i Danmark i mange år og været hjemmegående. Flere af dem har ikke gået i skole i deres hjemland eller på sprogskole i Danmark. De kommer nu i fyrrerne og er motiveret til at lære ting, som de end ikke har lært på deres modersmål. Det bliver for-

talt med beundring, men også med en iboende bekymring:

“ Det, jeg kan se ude i vores Café, det er jo kvinder der kommer nu, som vil noget! Som går på VUC for at få 9. klasse, fordi de gerne vil være SOSU-hjælper. Og altså, det er bare så svært for dem. Så sidder de der og skriver med blokbogstaver og skal analysere nogle cases og noveller og forstår ikke teksten. Vi læser den med dem. Nogle af dem de... Det med at abstrahere – Vi er vant til at læse mellem linjerne, det er ikke nemt at forstå. Nogle gange er vi sådan helt ødelagte, når vi kommer hjem derfra. Vi ved, vi gør en forskel. Men vi ved også godt, X - du bliver aldrig SOSU-hjælper, for du kommer aldrig ind - du får aldrig den 9. klasse [...]. Hold da op, de er på hårdt arbejde. Jeg beundrer virkelig de kvinder, det er helt vildt, hvad de forsøger.”

Et par andre frivillige tilslutter sig den samme bekymring. Der er også flere frivillige, som pointerer, at det ifølge dem ikke er alle kvinder, som vil være i stand til at gennemføre en uddannelse, eftersom de ingen tidligere erfaring har med at gå i skole, ikke har et skriftligt sprog på deres modersmål og har været hjemmegående i mange år:

“ De har gået for lang tid. Det er for svært at få hevet dem ind på arbejdsmarkedet.”

Samtidig tilføjer flere frivillige, hvordan de har oplevet, at en del kvinder alligevel starter på skolebænken, selvom de har nogle helt andre forudsætninger. En frivillig deler sin kones historie. Hun kommer fra Somalia og har aldrig gået i skole i hverken Danmark eller Somalia. På trods af disse udfordringer kunne hun i sommers stå med sit SOSU-bevis i hænderne. Han fortæller om hendes vej dertil, og hvilken massiv støtte, det krævede:

“ Vi har brugt hver eneste aften – 2 timer for at forklare 1 side. Mine børn, en der går i 9. klasse og en i 7. klasse – vi skal alle sammen hjælpe hende og forklare hende. Vi har prøvet hele familien. Til sommer var hun færdig, og nu er hun blevet fastansat. Hun er rigtig glad for det! Hun siger selv: 'Jeg vil så gerne!' Det er svært, sagde jeg til hende, du er ordblind. Du har brug for ret meget støtte. Men så får hun alle hjælpemidler fra skolen og det hele. Men det kræver meget... Hvis man ikke har en familie, der støtter op, så er det svært. Så er det simpelthen svært. Jeg kender nogle af dem. Så bliver det håbløst for dem. De kunne ikke komme igennem.”

En frivillig foreslår, at man også har fokus på at sikre gode ufaglærte jobmuligheder for kvinder, som har en begrænset skolegang og sprog, hvor der samtidig sikres støtte til at træne det danske sprog. Det bliver af flere frivillige fremhævet som væsentligt at sikre et fokus på danskundervisning, når man taler beskæftigelse:

“*Jeg håber, kommunen begynder at tænke sådan lidt mere fleksibelt ift. sprogundervisning. Der har været den tanke, at man lærte sproget, når man kommer ud og bliver ansat og ikke en hulende fis andet. Så kan de komme derud, når de blev ansat, så kunne de sige, spand, skovl og måske kaffe. For at man kan blive fastholdt på arbejdsmarkedet, så skal man jo også socialisere sig.*”

I forlængelse heraf er der flere som taler positivt om diverse sprogmentorindsatser på arbejdspladser. En frivillig fortæller om et lokalt samarbejde mellem en social- og sundhedsskole og en sprogskole, hvor den frivillige kendte flere kvinder, som havde haft glæde af først at have et halvt års sprogundervisning og derefter læse videre på SOSU-uddannelsen.

5.3 Barsel og kulturelle forhold

Hos en af de frivillige vakte det en del bekymring, når de yngre kvinder, hun kendte, måtte afbryde deres danskuddannelse eller 9. klasses forløb for at skulle på barsel:

“*Det er næsten en ond cirkel. Og så tænker jeg, hvad sker der nu, når de får barn nr. 3? Det skal de jo have lov til. Det er jo ikke fordi jeg tænker, at de ikke skal det. Men problemet er bare af sproglig karakter. [...] De mister simpelthen for hurtigt det, de lærer på sprogskolen, fordi de ikke holder det ved lige. Der er altså noget der.*”

Den frivillige beskriver, hvordan kvinderne primært søger sammen med andre kvinder fra deres hjemland, som der er en forståelig tryghed i ved sådan en stor begivenhed i ens liv. Det kan dog give sproglige udfordringer, hvis dette betyder, at det danske sprog ikke blive øvet i en etårig barselsperiode. En anden frivilliggruppe beskriver også det problematiske ved, at nogle familier bliver boligplaceret langt uden for byerne i Langt-bortistan, som beskrevet af en de frivillige. Det medfører, at kvinderne er meget isole-rede under deres barsel med ringe busforbindelser til den nærliggende by. Derudover udtrykker en frivillig også bekymringer for det sproglige:

“*Det er et problem, når man går på barsel, at man ikke kommer ud*

under barslen. Hvis man så får børn sådan trip-trap-træsko, så har du kun din egen sproggruppe at kommunikere med. Det er klart – det giver jo nogle voldsomme problemer, for så kommer du jo ikke ind i samfundet. Så får vi lavet et parallelsamfund af de der yngre kvinder. Det er noget rigtig møg. Jeg tror, at de er nogle af dem, der er sværere for os at komme i kontakt med.”

I en af frivilligrupperne ledte denne snak hen på behovet for mødregrupper med særligt fokus på kvinder med flygtninge- eller minoritetsbaggrund og de sproglige udfordringer, der kan være. I forlængelse af dette faldt snakken på DRC Frivilligs mødregrupper⁴, og hvilken gavn en mødregruppe kan bibringe. En frivillig med flugtbaggrund tilføjer, at hendes mor ofte har udtrykt et ønske om, at hun havde været en del af en mødregruppe, da hun kom til Danmark:

“ Der er jo mange ting inden for børneopdragelse, der er ny viden, som man simpelthen har brug for at vide, og den viden går tabt.”

En frivillig, som er kontaktperson for en syrisk familie, kom også ind på de kulturelle forhold, som kan have indflydelse på kvindernes adgang til det danske arbejdsmarked samt den iboende kompleksitet:

“ Der kan være nogen, som kan komme fra nogle andre kulturelle baggrunde, hvor kvinden ikke har tradition for at arbejde. Hvor det er kvindens arbejde at være hjemme ved børnene. Det er jo også svært og gøre noget ved det. Der skal man jo også tænke, at det er jo også deres eget frie valg. Ligesom det er danske kvinders frie valg og mænds, om man vil blive hjemme. Jeg synes, det er meget komplekst.”

I en af frivilligrupperne har de frivillige indtrykket af, at hvis der kræves børnepasning derhjemme, så er det primært kvinderne som bliver hjemme fremfor manden.

5.4 Endeløs række af praktikforløb - “De bliver trætte efter 7. jobpraktik”

“Jeg tror de har haft mange nederlag pga. praktikker. Ved mange nederlag, så kan man godt blive lidt passiv, på en måde.»

⁴ DRC Frivilligs mødregrupper er i Aarhus og Fredericia i et tæt samarbejde med de kommunale sundhedsplejersker og Mødrehjælpen.

I to af fokusgruppeinterviewene blev det tydeligt, at man ikke kunne tale om kvinder og beskæftigelse uden at komme ind på oplevelsen af udsigtsløse praktikforløb og løn-tilskud.

“ Det vi oplever – eller mange har oplevet, så får flygtninge et praktikjob, og så forventer arbejdsgiveren det sædvanlige. Efter 3 måneder er den pågældende ikke helt lige så god, og så ryger man ud. Så er det en anden, der får jobbet. [...] Det er nedbrydende for mennesker, når man gang på gang bliver vraget, når en anden fik det job, man troede, man skulle have.”

En frivillig omtaler jobtilskudsordninger som en form for parkering af flygtninge:

“ Det er den jobtilskudsordning... Det er jo lige præcis der, hvor jeg syntes, jobcentrene, parkerer dem. [...] Du må ikke sige nej til jobbet, for så ryger din hjemsendelsesydelse, og så er det ikke sikkert, man er kvalificeret til at få permanent opholdstilladelse. Det hele er en ond cirkel. [...] Så får man de der rengøringsjobs – tre timer om ugen, som er 50 km. fra ens hjem. [...] Man ved godt, at det her går ikke. Men man sender dem afsted alligevel.”

Derudover påpeger flere frivillige det problematiske i, at flere flygtninge ikke kan få det til at hænge sammen økonomisk ift. hvad de tjener, og at der ofte er en lang transporttid til og fra arbejdspladsen. Nogle af de frivillige har ligefrem en oplevelse af, at der er tale om en endeløs række af praktikforløb og/eller løn-tilskud uden nogen udsigt til ansættelse.

“ Der er i hvert fald en del, der oplever at blive udnyttet af systemet. Syv forskellige praktiksteder, og der er ikke nogen af dem, der bliver ansat.”

“ Det syntes jeg faktisk, er brandærgeligt og rystende. I to år har jeg deltaget i kommunens sommerskole for flygtningefamilier, som man ikke lige sådan har kunne få i job. De skulle deltage i sådan noget arbejdsrelateret oplæg osv. Der gik det op for mig, de sad stort set allesammen og sagde: 'Hvorfor? Jeg har været 6 måneder i et supermarked, og de siger jeg er rigtig god – hvorfor får jeg ikke arbejde?' Så sidder der nogen fra kommunen og siger, det er fordi, de ikke har forstået at det er en praktik de er i. Altså, det er så at udnytte. Så kommer der bare en ny en i 6 måneder.”

En frivillig fortæller om en kvindes oplevelse med løntilskud:

“ Vi har også oplevet det der med løntilskud - det virker ikke. Det er faktisk virksomhederne, som udnytter det. Jeg kender nogen, som har været på løntilskud i to år, og loven siger faktisk, at det er 6 måneder maks., og hvis virksomhederne ikke kan ansætte, så skal det stoppes, hvis de ikke kan forlænges. Så kommer man i et halvt års mere praktik – hvad er det for noget? 2 x løntilskud. Så havde de faktisk lovet, at de ville ansætte hende. Det løb de så fra. Så blev hun ansat i 20 timer, hvilket svarer til hendes hjemsendelsesydelse. Hun gik langt ned i løn. Så skulle hun så levere 10 timers gratis praktik og syv timers danskundervisning. Jeg har aldrig oplevet noget lignende.”

Til overstående oplevelse tilføjer en anden frivillig:

“ Der er nogle inde fra kommunen, som sidder med, og de godtager sådan en løsning der. Det er simpelthen... Tænk hvis vi andre blev behandlet på den måde.”

En frivillig med flugtbaggrund fortæller, hvordan hendes forældres mange praktikforløb påvirkede hende som barn:

“ Det er jo lidt det, der er problemet ved sådan noget. Når mine forældre var igennem sådan noget [praktikforløb og løntilskud]. Vi kunne godt se det, men vi havde ikke sproget til at forklare det. Vi blev rigtig stille i skolen, når vi talte omkring, hvorfor laver dine forældre ikke noget? Mine forældre var jo ude kl. 8-16 og knokle, men de fik bare ikke løn. De blev bare ikke ansat. Så det skaber bare sådan en mistillid til samfundet. Man vokser bare op og tænker: 'Nå, jeg kunne jo se mine forældre blev udnyttet'. Man skal virkelig presse igennem for at ville være en del af det.

5.5 Kendskab til rettigheder

I flere af grupperne blev det også vægtet højt at gøre kvinderne opmærksomme på deres rettigheder herunder på arbejdsmarkedet, men også i deres private forhold. I en frivilliggruppe havde de tidligere afholdt oplysningsarrangementer for kvinder om rettigheder og muligheder i Danmark herunder skilsmisse. Det var de frivilliges oplevelse, at for de kvinder, som har et begrænset dansk og netværk i Danmark, kan det være svært at opnå et kendskab om sine rettigheder og muligheder. Derudover kendte

et par af de frivillige til sager, hvor mænd har truet deres hustru med, at de kan blive sendt tilbage til deres hjemland pga. deres opholdsgrundlag, hvis de ønsker skilsmisse. Blandt andet derfor var det denne frivilligruppens hensigt at gøre kvinderne mere bevidste om deres rettigheder og handlemuligheder i forskellige situationer gennem oplysningsarrangementer.

Frivilligruppen har også drøftet, hvordan de kan sætte fokus på social kontrol. De har tidligere haft besøg af en medarbejder fra DRC Center for Udsatte Flygtninge, der afholdt et oplæg om, hvad man skal være opmærksom på, hvis der er tale om social kontrol. De frivillige fortæller, at deres ønske om at sætte fokus herpå ikke udspringer fra konkrete oplevelser med social kontrol, men efter de har læst en roman, som blandt andet omhandler social kontrol og æresdrab.

I en anden frivilligruppe fortæller en frivillig, hvordan de fornyeligt havde ydet akut-hjælp til en kvinde, som havde det kritisk i hjemmet, hvor de henviste hende til et krisecenter.

6. Børn og unge i de frivillige aktiviteter

Et andet mål med fokusgruppeinterviewene var at indhente viden om, hvilke aktiviteter de frivillige har med børn og unge. Derudover om det er de frivilliges oplevelse, at de børn og unge, de er i kontakt med, er aktive i fritids- og foreningslivet, og om de har et særligt fokus i deres frivillige indsats.

De frivillige kunne fortælle, at de blandt andet afholder byvandring for børnefamilier, fællesspisning, filmklub, julearrangementer, lektiehjælp til børn og unge og netværksfamilier. I de fleste aktiviteter kommer børnene og de unge med deres forældre og leger. Hovedparten af de frivillige gav udtryk for, at mange af de børn og unge, de er i kontakt med, er startet i fritids- og foreningslivet. Flere af de frivillige gav samtidig udtryk for, at det ikke er noget, de har et særskilt fokus på i deres frivillige arbejde, men for nogle af dem kommer det som en naturlig forlængelse af deres relation med familier og deres børn. Et par af de frivillige fortæller, hvordan de har været med til at finde en fritidsaktivitet sammen med barnet eller den unge, som de kunne være interesseret

i og afsøgt muligheder for økonomisk støtte. Størstedelen af de deltagende frivillige var primært i aktiviteter for voksne. I den ene frivilliggruppe havde de for nogle år siden forsøgt at have et særskilt fokus på fritids- og foreningslivet, men der var ikke nogen, der havde haft overskuddet til at løbe med den indsats. I en anden frivilliggruppe kunne samtlige af de frivillige fortælle, at alle de børn og unge, som de var i kontakt med, er aktive i fritids- og foreningslivet.

“ Jeg kan se rigtig mange af dem [børnene] går til håndbold og fodbold. Mange af dem de kender jo hinanden fra skolen, og så smitter det. Så tager de hinanden med. Der er faktisk en flok af de der, specielt drengene, som følges ad til fodbold og har glæde af det i mange år og kommer glædestrålende.”

“ Jeg kender tre familier – og de er i musikskolen og til fodbold.”

En frivillig oplever, at det kræver et vist overskud at tilmelde sine børn til en fritidsaktivitet - et overskud som først er kommet nu. En anden frivillig oplever, at det har en væsentlig betydning, at det er en del af undervisningen på sprogskolen, så forældrene allerede kender til fritids- og foreningslivet derigennem. Flere påpeger derudover, at børnene og de unge hurtigt lærer om muligheden gennem deres klassekammerater. Til dette har en anden frivillige oplevelsen af, at skolerne i endnu højere grad bør have fokus på at få inviteret og præsenteret børn med flugtbaggrund til forskellige fritidsaktiviteter:

“ Men det er også det med en kammerat, der siger – ‘vil du med mig?’ I stedet for sådan en gammel en som mig. Det er jo helt anderledes at blive inviteret gennem sine skolekammerater. Det tror jeg godt, at skolerne kunne facilitere lidt mere, at de blev bibragt nogle prøvetimer, og at man ikke bare slipper dem, når de kommer hjem fra skole. At de kommer ud og prøver nogle idrætsting.”

En frivillig påpeger, hvordan det kan være svært at starte i en aktivitet, hvis barnet eller den unge er ensom og ikke har det store sociale netværk. Den frivillige havde specifikt oplevet, hvordan det især var svært for de unge piger at melde sig ind i foreningslivet. Derudover opridsede han flere forskellige årsager blandt andet ensomhed, manglende venner i skolen, manglende økonomi hos forældrene og/eller overskuddet og kendskabet til de forskellige økonomiske støttemuligheder. Derfor besluttede han sig for at lave et samarbejde med det boligsociale og en gademedarbejder om en fælles indsats med pigerne og forældrene i området:

“ Fokus er på pigerne. En gang om ugen laver de en aktivitet, hvor de bliver introduceret til forskellige grene – basketball, svømning, hockey – alt muligt [...]. Det har været fedt! Forældrene sagde 'wauw' – de åbner øjnene op for mange forskellige ting, og de lærer hinanden at kende. Og så har de lært rigtig mange ting. [...] Målet er, når vi er færdige med forløbet, så kan de selv sige: 'Jeg kunne godt tænke mig at dyrke mere i den her retning.' Så nogle ting virker faktisk - at man samler dem og holder dem i hånden, og prøver at introducere dem til forskellige ting.”

I DRC Dansk Flygtningehjælp er det muligt for forældre til børn op til 17 år at søge om økonomisk støtte på op til 1.000 kr. til kontingent gennem Fritidspuljen, hvis en eller begge forældre modtager overførselsindkomst. En frivillig fortæller, hvordan 1.000 kr. er en stor støtte, men at hvis kontingentet koster fx 1.700 kr., så kan de resterende 700 kr. stadig være en stor udgift i en ellers begrænset økonomi. Det blev også tydeligt under nogle af fokusgruppeinterviewene, at det ikke er alle frivillige, der er opmærksomme på tilbuddet fra DRC, eller kender til udvidelsen af målgruppen for støtte ift. kategorier af overførselsindkomst:

“ Det ærgrer mig, at jeg aldrig har været rigtig opmærksom på det med netværksfamilierne. For det burde vi selvfølgelig have været.”

Dette indikerer blandt andet, at DRC Dansk Flygtningehjælp kan gøre mere for at gøre opmærksom på muligheden for at søge kontingentstøtte. En frivillig kunne derudover dele, at hun tidligere havde hjulpet en del med at sende ansøgninger, da det var muligt at søge til de 18-30-årige. Ifølge hende var dette et enestående tilbud for den aldersgruppe, som der ellers ikke er det store fokus på iht. fritids- og foreningslivet.

7. COVID-19

Et af de centrale spørgsmål, som undersøgelsen skal afdække, er, hvordan de frivillige har oplevet Corona-nedlukningerne i 2020 og 2021, og hvilken påvirkning det har haft for deres frivillige indsats og kontakt til målgruppen. Fra DRC Frivilligs spørgeskemaundersøgelse ved vi, at lidt mere end halvdelen af de 965 respondenterne har været i kontakt med flygtninge under pandemien⁵. Hvoraf størstedelen af kontakten har foregået elektronisk. Fokusgruppeinterviewene havde til formål at gå mere i dybden med de frivilliges oplevelser af, hvordan COVID-19 har påvirket deres frivillige indsats. Indledningsvist blev de frivillige bedt om at gå tilbage i tiden til marts 2020.

7.1 Marts 2020

Alle deltagerne på tværs af grupperne beskriver, hvordan de lukkede ned lige umiddelbart efter statsministerens pressemøde den 11. marts 2020. Den efterfølgende tid bliver af de frivillige beskrevet som mærkelig, stressende, hård og frustrerende. Flere frivillige gav udtryk for, at det var en tid, hvor der manglede det fælles tredje at være engageret i og det relationelle.

“ Der skete noget med ens frivillighed, når man ikke bliver holdt i gang af andre mennesker.”

“ Det har været hårdt. Der er ikke nogen tvivl om at det var hårdt.”

” Der har ikke været så meget at det sjove det sidste 1,5 år. Det er for meget overlevelse.”

En af de frivillige beskriver hvordan de i starten var optimistiske og tænkte, at det hele nok skulle gå over snart. Men som tiden gik, blev de mere bekymrede for COVID-19 og for deres eget og brugernes helbred. Flere af de frivillige peger på, hvordan deres med-frivillige er en del af den sårbare målgruppe, og det har derfor været nødvendigt at reagere hurtigt og at være særligt opmærksom på dem:

“ Vi [de frivillige] er overvejende 60+, dvs. i den sårbare målgruppe, så der var ikke noget at rafle om. Vi var simpelthen bare nødt til at dreje nøglen om.”

⁵ Frivilligundersøgelsen 2021 - Resultat af survey blandt frivillige

“ Vi lukkede nærmest lige med det samme. Jeg kan huske, jeg ringede til X. Han er alderspræsident i vores lektiecafe, og han har lidt med vejrtrækningen. Så ringede jeg til ham og sagde - jeg tror det er dumt du kommer. Så gik der ikke mere end en uge, og så stoppede alle vi andre.”

En frivilligruppe fortæller, hvordan det uundgåeligt har haft betydning for deres frivillige indsats, eftersom de har været nødsaget til at være lukket i 1 år og 4 måneder. Nogle af frivilligrupperne har haft lukket helt ned, mens andre har oplevet gentagende genåbninger og nedlukninger, som en frivillig beskriver som en følelse af: “Vi har hele tiden stået på spring.”

Derudover har nogle af frivilligrupperne været udfordret af, at det ikke har været muligt at afholde deres aktiviteter i deres vante lokale, da der har været indført andre restriktioner end de nationalt gældende. Derfor har de været nødsaget til at holde lukket. Bekymringen om endnu en nedlukning fylder fortsat, og i en af grupperne havde de kun to uger inden fokusgruppeinterviewet været ramt af endnu en nedlukning. Når det har været muligt for de frivillige at genåbne deres aktiviteter, så er der uundgåeligt sket en ændring i den daglige drift i kraft af de nødvendige forbehold, som de har måtte indføre. De frivillige beskriver, hvordan det har været nødvendigt med mundbind, Coronapas, portionsanrettet mad, at måle afstand med målebånd og at pakke alt ind. Som en frivillig beskriver: “Det var vi jo nødt til.” Selvom mundbind var en nødvendighed, så bliver det også af flere beskrevet som en yderligere komplikation, hvis der var sproglige udfordringer i forvejen:

“ Det var svært... Vi kunne heller ikke rigtig forstå hinanden, og man kan ikke se hinandens munde pga. mundbind. Det var godt nok træls.”

I perioden, hvor fokusgruppeinterviewene var foretaget, var de fleste restriktioner ophævet, men de fulgte alle udviklingen og retningslinjerne nøje:

“ Vi passer faktisk stadig på, ligesom det var under Coronaen. Vi bruger ikke mundbind, men det gør vi, hvis det bliver nødvendigt. Vi desinficerer alt, når vi har været her etc.”

7.2 Det muliges kunst: Aktiviteter under COVID-19

DRC Frivilligs spørgeskemaundersøgelse viste, at mere end halvdelen af deltagerne fortsat har haft kontakt til målgruppen under COVID-19. På tværs af frivilligrupperne

har det været førsteprioritet at sikre sig, så vidt muligt, at de frivillige og brugerne følte sig trygge i aktiviteterne. De frivillige beskriver, hvordan der har været arrangeret 1-1 møder og gåture udendørs. Derudover fortæller de frivillige kontaktfamilier, hvordan de i starten udelukkende havde telefonisk kontakt, og derefter gradvist begyndte at mødes udendørs. I flere af grupperne har hverdagsrådgivningen været åben for enten fysisk rådgivning eller telefonisk. En af de frivillige i hverdagsrådgivningen beskriver nogle af udfordringerne ved telefonisk rådgivning:

“ Det var da en udfordring. Jeg havde en tolk i den ene telefon, og i den anden telefon havde jeg kommunen og personen, der skulle have hjælp. Vi satte rørene sammen.”

I de tilfælde, hvor sagerne var for komplicerede, blev der etableret fysisk rådgivning med alle de nødvendige forbehold. I flere af de deltagende frivilligrupper har de tilbudt online lektiehjælp til unge og voksne. Det har været forskelligt, om de frivillige selv har organiseret sig eller koblet sig op på DRC's Frivillig online lektiehjælp og sprogvejledning, som blev oprettet som et tilbud under den første nedlukning. Flere af de frivillige gav udtryk for, at onlinehjælpen var gået bedre, end de havde forventet:

“ Jeg havde en del online lektiehjælp, og jeg syntes faktisk, at det fungerede meget godt. [...] Der er jo også nogle fordele ved det. Det var jo ligesom de samme, man havde i længere tid. Man kunne også bedre planlægge. [...] Man kom til at lære dem, man gav lektiehjælp, bedre at kende.”

En frivillig beskriver også, hvordan to af hendes medfrivillige har støttet flere studerende under hele nedlukningen i deres eksaminer på både SOSU-uddannelsen eller VUC. I en af frivilligrupperne var der også taget kreative metoder i brug for at støtte unge i klassetrinene 8-10. klasse, som havde det svært med online-undervisning og lektier:

“ Der er nogle, som virkelig havde brug for lektiehjælp. Så lavede vi sådan, at der var 1-1 undervisning. Vi ville ikke have, at vores frivillige blev smittet. Vi passede på dem. Så vi fik lavet sådan en skærm. På den måde, så de kan sidde med skærmen imellem.”

Det er dog ikke i alle aktiviteter, de anså det som værende en mulighed eller meningsfuldt at omlægge deres aktiviteter, som fx i en lektiecafé for mindre børn:

“ Det giver altså ikke mening for vores målgruppe på 6-8 år, for det de kommer efter. Det er jo den nære kontakt. Det der med at sidde med en skærm eller ikke røre ved tingene og spritte af. Det ville være håbløst.”

En frivillig i en anden lektiecafé for børn og unge tilslutter sig dette. Han/hun beskriver, hvordan de havde online lektiehjælp med de ældste af eleverne, men at de små elever blev efterladt uden hjælp under nedlukningen. Det var noget, som fyldte hos de frivillige:

“ Vi var simpelthen bare nødt til at dreje nøglen om, og så tilbyde online lektiehjælp for dem, som havde brug for det. Det var der nogle af de største elever, som godt kunne finde ud af at gøre brug af. Men vi efterlod de små elever uden hjælp. Det er jo bare ikke så godt. Men vi havde ikke nogen andre muligheder.”

På tværs af frivilligrupperne er der blevet taget forskellige initiativer for at gøre brugerne opmærksom på COVID-19, vaccinen og de skiftende restriktionerne. Flere af frivilligrupperne har videreformidlet information herom på deres hjemmeside og sociale medier. I en frivilligruppe fik de en af de frivillige til at dele sin oplevelse om, hvordan det er at blive vaccineret og fik besøg af både en hygiejnekonsulent og en læge for at fortælle om COVID-19. Derudover har de haft et pop-up vaccinationssted.

7.3 Færre frivillige: COVID-19 eller generationsskifte?

Alle frivilligrupper tilkendegiver, at de den seneste tid har oplevet, at et stigende antal frivillige stopper. En frivilligruppe kunne fortælle, hvordan de over tid havde mistet omkring 100 frivillige. En anden frivilligruppe kunne fortælle, at de nu var nede på 75 medlemmer, hvor de før har haft op til 200-250 betalende medlemmer i deres forening. Den samme frivilligruppe fortæller dog senere, hvordan de oplever, at der så småt begynder at komme flere og yngre, nye frivillige. En tredje frivillig, i en af de større byer, kunne give et overblik over flere aktiviteter:

“ Fordi jeg sidder i bestyrelsen, så har jeg overblik over de der 20 aktiviteter. Vi mangler frivillige i stort set alle aktiviteter. Alle aktiviteter har mistet frivillige.”

Det samme mønster kan ses i nogle af de mindre frivilligrupper, hvor en af dem havde mistet 9-10 frivillige, hvor de før var 20.

“ Det er sårbart, som det er nu. Der er ikke nogen til at dække sygefravær.”

Flere af de frivillige indikerer, at COVID-19 har været med til at fremskynde en udvikling, som var uundgåelig i kraft af et generationsskifte blandt de frivillige:

“ Det, at vi har mistet mange frivillige kan selvfølgelig også være Corona, men til dels tror jeg også, at de, som har været lidt væk, at de er kommet lidt op i årene... Nu skal jeg selvfølgelig ikke genere nogen. De er kommet op i årene, og har været hjemme og fået nogle andre aktiviteter, så er det svært at komme tilbage igen. Jeg tror også, vi måske ikke har været dygtige nok til at få sagt: 'Okay, vi har en gruppe af frivillige, de er 75/80+'. Vi har ikke tænkt videre over at: 'Hov, på et eller andet tidspunkt, så skal vi altså huske at have nogle, der kan træde ind i stedet for.' Det tror jeg ikke, vi har været gode nok til selv.”

“ Vi mistede et par stykker. Min fortolkning er, at de brugte Corona som anledning til det. De var ved at gå død, og så var det ligesom – nu er vi lukket ned - så meldte de sig ud. Vi har faktisk fået 4-5 nye, så vi har faktisk ikke mangel lige nu.”

Et par af de frivillige beskriver, hvordan de selv overvejede at stoppe, fordi de oplevede det som en befrielse at have helt fri og nyde pensionisttilværelsen:

“ Så tænkte jeg, ej, nu har jeg været her i så mange år, nu må jeg lige tage mig sammen”.

Derudover beskriver de frivillige også, at der er flere, som er stoppet på grund af sygdom og ikke har kunne fortsætte af hensyn til deres helbred. Dette har været svært for frivilligrupperne:

“ Der er nogle, som er stoppet på grund af sygdom. Folk der ikke kan klare det mere. Det er rigtig ærgerligt.”

“ Man mister nogle frivillige, man har holdt af.”

En af de frivillige opsummerer de forskellige forklaringsmodeller, som gik på tværs af frivilligrupperne:

“ Det der med, at der ikke har været den der kontinuitet, så har de måske fundet ud af, at de var blevet ældre. Eller måske følt, nu har de aftjent deres tid og lænet sig tilbage - eller ikke rigtig været trygge ved at komme i gang igen.”

7.4 Kontakt til målgruppen

I fokusgruppinterviewene var det væsentligt at undersøge, hvordan de frivillige har oplevet kontakten til brugerne under nedlukningerne og genåbningen. Flere af de frivillige italesatte, den store betydning deres lokale samarbejder med blandt andet det boligsociale, biblioteker og/eller SFO'en har. De har kunnet videreformidle, hver gang grupperne har været nødsaget til at lukke ned. En frivillig beskriver, hvordan det har været svært for flere af brugerne at finde rundt i:

“ Nogle gange tager jeg nye personer med til en rundvisning, så de kan få hjælp. Men nu er det ikke ligesom før pga. Corona. Vi er ikke åbnet helt. Vi er åbne en uge, og så er vi lukket igen pga. Corona. Det er ikke så godt. Folk bliver forvirrede. Især hvis folk ikke er gode til dansk, eller de ikke kan læse. [...] Det er mest kun fysisk, at de kommer og spørger [...]. Så på mange forskellige sprog skal vi fortælle dem [...].”

Denne samme frivilligruppe var heller ikke i tvivl om, at det havde været en svær tid for flere af deres brugere:

“ Der er ikke nogen tvivl om, at det var hårdt. Også for de af vores brugere, som kommer her fortrinsvis af sociale grunde. De har siddet meget alene.”

For at sikre sig, at denne gruppe med en begrænset omgangskreds, som kunne ende med at være meget isolerede, ikke følte sig alene, ringede de til alle brugerne, som de havde kontaktoplysninger på:

“ Vi har ringet rundt og spurgt, hvordan det er gået. Er I hjemme eller kan I gå ud? Vi har spurgt dem, altid. Er I syge? Mangler I noget? Det har vi gjort under nedlukningen.”

En frivillig fremhævede DRC Frivilligs tryghedsopkald på modersmål, som et positivt initiativ, hvor det var hendes indtryk, at det havde været med til at henvise nogle sårbare kvinder til deres tilbud.

Derudover er der flere eksempler på, hvordan de frivillige har gentænkt, hvordan de kan bibeholde kontakten til brugerne. En frivillig fortæller, hvordan de har et sms-link til 58 familier, hvorigennem de gør opmærksom på deres aktiviteter. En anden frivilligruppe har haft succes med at oprette et nyhedsbrev med næsten 80 tilmeld-

te. Dertil har de fleste af de frivillige løbende opdateret deres forskellige informationskanaler og sociale medier samt hængt sedler op i vinduerne til forbipasserende.

Stort set alle de frivillige er enige om, at behovene hos brugerne er mere eller mindre de samme som før Corona: "Nu når de er dukket op, så er det lidt det samme. Men de har været sene til at dukke op."

8. anbefalinger og opmærksomhedspunkter

Afslutningsvis vil vi opsummere de anbefalinger og opmærksomhedspunkter, som de frivillige har givet udtryk for under interviewene. Det er ikke alle punkter, som det vil muligt for DRC Frivillig at løfte, da de rækker ud over den frivillige indsats i DRC Frivillig, men de vil fremgå som opmærksomhedspunkter.

8.1 COVID-19

- De frivillige skal støttes i at rekruttere nye frivillige som resultat af et fremskynnet generationsskifte og COVID-19 samt i at gøre målgruppen opmærksomme på, at de er genåbnet.
- Under COVID-19 blev det tydeligt, at det er muligt i højere grad at oversætte materialer og vigtige informationer på forskellige sprog. Det blev italesat af de frivillige, at dette bør fortsætte.
- Fortsat opmærksomhed fra *DRC Frivillig* på de dilemmaer, frivillige kan blive sat i iht. om brugerne er vaccineret eller ej og fremtidige nedlukninger.

Derudover blev der rejst et opmærksomhedspunkt og bekymring, for de yngre børn, som under COVID-19 er gået længe uden skolegang og adgang til den rette lektiehjælp.

8.2 Kvinder og beskæftigelse

- De frivillige foreslog, at samarbejdet mellem kommunen, sprogcentre, virksomheder og kvinder med etnisk minoritetsbaggrund forstærkes, hvor frivillige kan indtænkes som et element. *DRC Frivillig* undersøger, hvordan vi kan understøtte sådan et samarbejde og fokusområde.
- *DRC Frivillig* afventer erfaringer fra vores Mødegruppe projekt ift. at understøtte kvinder med etnisk minoritets- og flugtbaggrund, når de er på barsel.

Derudover blev der rejst følgende opmærksomhedspunkter:

- Øget fokus på kvinder med etnisk minoritets- og flugtbaggrund, der har været i Danmark i mange år. Det kræver en ihærdig støtte, som skal forstås bredt som omhandlende støtte til sprog, hverdagsrådgivning og at indgå i sociale fællesskaber og få udvidet sit netværk. Det er ikke kun social kontrol og mangel på motivation, som kan være barriere til at få kvinder med etnisk minoritets- og flugtbaggrund i beskæftigelse.

- Øget fokus hos jobcentrene på virksomheder, hvor det ikke kræver den store skolegang eller særlig meget sprog.
- Sikre flere fokuserede beskæftigelsesforløb målrettet kvinder med etnisk minoritetsbaggrund, som de frivillige har oplevet gode erfaringer med hos flere kvinder.
- Afholdelse af en jobmesse i samarbejde med kommunen og virksomheder for etniske minoritetskvinder.

8.3 Børn og unge

- *DRC Frivillig* skal gøre mere opmærksom på vores tilbud om støtte til kontinuerligt gennem Fritidspuljen og sikre brobygning til fritids- og foreningslivet gennem DRC Fritidsindsats.

Derudover blev der rejst følgende opmærksomhedspunkter:

- Det blev efterspurgt, at skolerne bliver bedre til at introducere børn med flugtbaggrund til forenings- og fritidsaktiviteter.
- De frivillige eftersøgte flere puljemuligheder for at støtte unge med flugtbaggrund i at komme på efterskole.

8.4 Viden

- Flere frivillige gav udtryk for, at der mangler viden og fakta i debatten på flygtninge- og integrationsområdet. *DRC Frivillig* skal undersøge, hvordan vi i højere grad kan formidle eksisterende viden, til de frivillige.
- En frivilligruppe udtrykte et ønske om flere familiesammenføringskurser herunder heldagskurser, som *DRC Frivillig* vil undersøge.
- Under COVID-19 er flere af *DRC Frivilligs* kurser blev omlagt til online kurser. Dette omtalte flere frivillige som en positiv effekt, da det blev lettere at deltage, når man ikke var begrænset geografisk. *DRC Frivillig* skal forsætte med at afholde online kurser.
- *DRC Frivillig* skal øge kendskabet til relevante projekter og indsatser i *DRC Frivillig* som fx Fritidspuljen, Frivilligrådgivningen og Mødregupper.

Herudover gjorde flere af de frivillige opmærksom på, at de har haft stor glæde af en folder med viden om inddragelse af opholdstilladelser udviklet af Viden og Udvikling i samarbejde med DRC Asyl. Fordelen var at den er oversat til flere sprog, så de, der er berørt, kan læse om deres handlemuligheder.

8.5 Andet

- Det blev efterspurgt, at *DRC Frivillig* deler vores egne overvejelser omkring fremtiden og vores indsatser i forhold til det dalende antal nytilkommende flygtninge i Danmark⁶.
- Undersøgelsen dokumenterer en stor værdi i, at flere brugere bliver frivillige, og *DRC Frivillig* skal fortsat understøtte denne udvikling.

Derudover gjorde en frivilligruppe opmærksom på, at det ikke er alle foreninger, der har ressourcer til at sikre en digital identitet, som flugter med *DRC Frivilligs*. Dette er dog ikke et krav til Frivilligrupperne.

⁶ Det er vigtigt at tilføje, at denne undersøgelse blev gennemført før de evakuerede afghanere og congolesiske kvoteflygtninge kom til Danmark samt før krigen i Ukraine brød ud.